

RÉVÉSZ T. MIHÁLY

A magánjog „állócsillaga”: Szladits Károly – a jogtörténész szemével

„Egész munkásságának alapvető eszméje volt a jog és a humánium összefüggése. Meggyőződése volt, hogy a jog jövője a humánium felé mutat”^[1]

I./ A magyar jogtudomány „örök büszkesége és nesztora” Szladits Károly,^[2] a modernkori magyar magánjog építményének legmarkánsabb, mondhatni stíluskeremtő építőmestere volt, akinek útját „a valóban nagy, a messze jövőbe mutató alkotások, életeredmények” szegélyezték.^[3] „Jogász volt és tanár, tudós volt és igaz ember. Mindebben sokat ért el, mindig mélyen járt, mindig távolra tekintett, mindig egészen dolgozott és alkotott.” – összegezte tanára és mestere életpályáját az utódok nevében is Világhy Miklós.^[4] A huszadik századi magyar magánjog egyik óriása a boldog békeidők világában, 1871 decemberének végén látta meg a napvilágot Dunaszerdahelyen.^[5] F fiatal éveiről, kora ifjúságáról keveset tudunk. Gimnáziumi tanulmányait kiemelkedő sikerrel teljesítette, s mint afféle eminens diákot, a jóhírű s nagy tanáregyéniségeket sorai között tudó pesti jogtudományi karon tárt karokkal várták.^[6] Tanulmányokkal töltött éveiben olyannyira kimagaslott társai közül, hogy 1895-ben, midőn hosszú szünet után ismét kizárólagos doktorokat avattak

[1] Világhy, 1956(a), 321.

[2] A Magyar Jogászegylet szegedi vándorgyűléséről tudósító jellemezte így az akkor már idős professzort. Ld.: Jogtudományi Közlöny, 1947. 13-14. sz. 226-227. o.

[3] Nizsalovszky, 1956, 271.

[4] Világhy, 1956(a), 321.

[5] Életpályájára és szakmai működésére ld. legújabban: Vékás, 2018, 72-77.

[6] Ez idő tájt a tanári kart erősítette – többek között – Grosschmid Béni, Hajnik Imre, Hoffmann Pál, Kautz Gyula, Kerkápoly Károly, Plósz Sándor, Pulszky Ágost, Timon Ákos, Vécsey Tamás és Wlassics Gyula nyilvános rendes tanárok, vagy a rendkívüli tanárként működő Fayer László és Pikler Gyula, de még a magántanárok között is olyan nevek szerepeltek, mint Schwartz Gusztáv, Kmetty Károly és Balogh Jenő. Ld.: Magyarország tisztí cím- és névtára, 1892, 364-365. (a továbbiakban: Mtcn.).

a pesti egyetemen,^[7] Hegedüs Lóránttal – a későbbi pénzügyminiszterrel – együtt avatták „*sub auspiciis regis*” doktorrá.^[8]

Elmélyülve a jogtudományokban, elsősorban Grosschmid Béni hatására a dologi és kötelmi jog összefüggéseit vizsgálta. Doktori értekezésének téma-választásában a mesterévé fogadott professzor szellemi befolyását nem nehéz kimutatni. Dolgozatának egyébként „*Az alanyi magánjogok rendszertanához*” címet adta,^[9] s az megvédésének évében az ország egyik legtekintélyesebb szakfolyóiratában napvilágot is látott.^[10] Szakmai pályáját a jogalkalmazásban kezdte meg, 1894-ben a VI. kerületi járásbíróóság gyakornokaként tűnt föl,^[11] egy esztendővel később pedig – immár jogtudorként – az igazságügyminiszter a fővárosi törvényszék aljegyzőjévé nevezte ki.^[12] A jogesetek világától azonban jó sorsa hamar elszóltította, 1897-ben a minisztériumba rendelték be, ahol is a VI. osztály kebelén belül a törvényszerkesztésben – elsősorban a polgári törvénykönyv pennázására létrehívott bizottságban^[13] – való közreműködést tették feladatává,^[14] miközben álláshelyét tekintve a főváros IV. kerületi járásbíróóságán albíróként, majd később 1908-ig törvényszéki bíróként jegezték. Minisztériumi foglalkoztatása, s az ott korábban meghatározott feladatai – miközben papíron 1909-ben a szegedi ítélőtáblához helyezték át, s később a tárcánál miniszteri osztálytanácsossá léptették elő – professzori kinevezéséig lényegében mit sem változtak.^[15] A tárcánál töltött évek alatt nem csupán a hivatali ranglétrán haladt előre, hanem mind erőteljesebben hasznosították

[7] „A legkegyelmesebb királyi védnökség” alatti doktorrá avatások előtörténetére ld.: Pesti Napló, 1895. október 12. 7. o.

[8] A „*promotio sub auspiciis Regis*” intézményének „rendszeres” felújítását – az uralkodó jóváhagyásával – Csáky Albin kultuszminiszter rendelte el. Ld.: Religio, 1893. 2. félév, 6. sz. 48. o., ill. Pesti Hírlap, 1895. október 13. 6. o., továbbá: Ország-Világ, 1985, 42. sz. 672.o.

[9] Hamza – Sándor, 2014, 45.

[10] Ld.: Szladits, 1895, 334-335. Az írás színvonalát jól jelezte, hogy arról, de magáról a szerzőről is vitacikkében Katona Mór hosszan és elismerően szólt. „Mindent összefoglalva, elismeréssel kell adóznunk a nem rég szigorlatozott cikkíró kritikai elme-éle, éles analízis képessége és széles látó köre iránt.” (Katona, 1895, 353.). A dolgozatot értékelő fiatalabb pályatárs szerint pedig már a tudós lépett „teljes fegyverzetében a nyilvánosság elé” (Nizsalovszky, 1956, 271).

[11] Mtcn, 1894, 484. Itt – vele együtt – öt joggyakornokot tartottak nyilván.

[12] Igazságügyi Közlöny, 1895. 14. sz. 374. o. (a továbbiakban: (I.K.).

[13] Ekkor itt „segédtagnak” titulálva, Kolosváry Bálinttal egyetemben, számítottak a munkájára (ld.: Büntetőjog Tára, XXXV. k. 12. melléklapja, 97. o.). Egy esztendővel később a minisztériumban fogalmazóvá léptették elő, s ezzel párhuzamosan a budapesti IV. kerületi járásbíróáságnál nyert albírói kinevezést (I.K. 1898. 11. sz. 347. o.).

[14] A „központi igazgatáshoz berendelt összes alkalmazottak” listáján Szladitson kívül számos ismert szakember nevével találkozhatunk. Magánál a VI. ügyosztálynál, vagyis „az igazságügyi törvények előkészítésére” megbízott részlegnél három kúriai bírón túl alkalmazták Illés Józsefet is. Rajtuk kívül például a XX. század első évtizedében itt foglalkoztatták Oswald Istvánt, Vámbéry Rusztemet, Berinkei Dénest és Töreky Gézá (Mtcn, 1897, 582.; OGY-KI-1901-1906. XXXIV. k. 137-140.).

[15] A kinevezéssel együtt „miniszteri tanácsosi címet és jelleget” adományozott az uralkodó Szladits Károlynak (I.K. 1914. február 26. 2. sz. 75. o.). Két esztendővel később a tanári pályát választó tudós kodifikátor még egy elismerésben részesült: Ferenc József ugyanis neki „valamint törvényes utódainak” „Dunaszerdahelyi” előnévvel magyar nemességét adományozott (Budapesti Közlöny, 1916. 14. sz. 2. o.).

ismereteit a huszadik század első évtizedében a „részben újjáalakított kodifikációs bizottságban”, ahol „az öröklési fejezetek egyik kidolgozója” lett.^[16] Az első világháborút követően azután „tudományos irányítója,”^[17] s tán legfontosabb fogaskereke lett az időközben magánjogi törvénykönyv-tervezetre átnevezett civiljogi kódex szövegét gondozó grémiumnak.^[18] Az 1928-as esztendőre véglegesített plánomot, kodifikátori munkásságának gyöngyszemét, a szakma és a kortársi közvélemény olyan alkotásként tartotta számon, mint ami „a magyar polgári jogot hosszú időn át alapvetően” befolyásolta.^[19] Legkevésbé sem rajta múlt, hogy a monumentális munka nem vonulhatott be a „Corpus Juris” lapjaira, ám negyven év múltával, amikor az országgyűlés 1959-ben végül elfogadta az első Polgári Törvénykönyvet, akkor azon Szladits Károlyék tervezetének hatása az avatott szem számára láthatóvá vált.^[20]

II./ A tanári pályán legelőbb a községi közigazgatási tanfolyamok előadójaként mutatkozott be. Ide írta az 1902-ben megjelentetett „*Magyar Magánjog vázlat*” című tankönyvét (a továbbiakban: Vázlat), amely kiadásról kiadásra gazdagodva vált a jogi szakkönyvek listáján a legolvasottabb s legnagyobb haszonnal forgatott munkává. A jogi oktatásba is hamar bekapcsolódott, majd 1907 végén a budapesti egyetemi jogi és államtudományi karán „magyar magánjogból” egyetemi magántanári képesítést szerzett.^[21] Szűk évtized múltával aztán magántanárságának s tudományos munkásságának eredményeként az államfő 1917-ben rendes, nyilvános tanárrá nevezte ki, s ezzel jogosultságot nyert a magyar és az ausztriai magánjog előadására.^[22] A régi-új tanárt a szélesebb nyilvánosság megnyugvással vegyes várakozással fogadta.^[23] Jogtanári működését a kezdetektől a diákközpontúság s az előadandó stúdium látható és érzékelhető szeretete hatotta át. Egyéniségének közvetlensége s a hallgatóság érdeklődő körei iránti szeretete lehetővé tette számára, hogy a legtehetségeseb-

[16] Vékás, 2018, 74.

[17] Nizsalovszky, 1956, 273.

[18] Mádl, 1960, ill. Sárffy, 1938, 13.

[19] A magánjogi kódexről tíz szűk esztendővel annak véglegesítése után Vázsonyi János az igazságügyi tárca 1937/38. évi költségvetésének vitájában mondta el, hogy az „a legkiválóbb magyar magánjogász, Szladits Károly egyetemi tanár munkája, feltétlenül csak díszére válhat annak a magyar törvénytárnak, amely a multból igen kitűnő és nagyszabású igazságügyi alkotásokat mondhat magáénak” (Képviselőházi napló, 1936. XIII. k. 205. o.).

[20] Nizsalovszky, 1956, 273.

[21] A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter ezt az 1907. dec.17-i 144439. sz. képesítést 1908 januárjában hagyta jóvá (Hivatalos Közlöny, 1908. XVI. évf. 2. sz. 24. o.).

[22] A kinevezés a miniszteri tanácsosi cím és jelleg „épségben tartásával” történt meg. Szladits Károly főkollégiumainak egyikét egyenesen a „magyar magánjog, tekintettel az osztrák polgári törvénykönyvre” címen hirdette meg (Hivatalos Közlöny, 1917 2. sz. 29. o.). A stúdium elnevezésének magyarázatára ld.: Vékás, 1918, 74.

[23] „Tudományos készségével és feltétlen jóhiszeműségével dr. Szladits is elűt azoktól a tanártársaitól, akik a közelmultban oly ellenszenvenné tették a jogi kar karakterét.” (Pesti Napló, 1917. február 4, 10. o.).

beket maga köré gyűjtve valódi iskolát teremtsen.^[24] A katedrán eltöltött éveinek harmincadik fordulóját "a magyar jogásztársadalom... díszes vacsora keretében ünnepelte meg".^[25] Erre az alkalomra akkori tanítványai „Ünnepi dolgozatok” címen emlékkönyvvel lepték meg a mindannyiójuk által tisztelt mestert.^[26]

„Alkotóképessége csúcspontján – mint írták – szeretet {...} vette körül minden magyar jogász nagyrabecsülésével övezve.”^[27] Szigorú volt és következetes, de hallgatói tanulmányait szeretettel segítette, s a legjobbakkal „akkor is fenntartotta... a személyes és tudományos összeköttetést, amikor az egyetemet elhagyták”.^[28] Ők alkották a Szladits-szeminárium baráti körét, s három évtizednél is több évfolyamból rekrutálódtak. „Szinte hihetetlen, hogy Szladits Károly még csak harminc éve működik a katedrán. Annyi jogásznemzedék került ki már kezei alól, a magánjog művelőinek, az elméleti és gyakorlati jogászoknak tömege hirdeti büszkén, hogy Szladits Károly tanítványa, {...} szinte megfoghatatlan, mint tudott ennyi lelkes hívet szerezni” – tette föl a költői kérdést a Pesti Napló szakírója, az ismert magánjogász, Nyulászi János.^[29]

Ám azok, akik életük mindennapjaiban a nagy professzor környezetéhez tartoztak, s megtapasztalhatták kisugárzását, bölcsességét és emberségét, azok számára a tudós iránti ragaszkodásban nem volt semmi titokzatos. Egyikük – közülük tán a későbbiekben legismertebbé váló Világhy Miklós – erről, némileg önvallo-más-szerűen, így vallott: „Szladits Károly igazi tanító volt. Amikor 30 esztendőn keresztül nap mint nap felment a katedrára és végignézett a lábainál ülő sokaságon, az okosakon, s a kevésbé okosakon, a figyelmeseken és a kevésbé figyelme-seken, a szemében mindig megjelent a szeretet fénye, a tanár alapvető erénye.”^[30]

III./ A magánjog hazai fejlődési íve akkoron már harmadik jelentős korszakához érkezett, midőn Szladits Károly a tudományterület művelésébe fogott. Kortársainak derékhada ekkor már jócskán meghaladta a történeti iskolán pal-lérozódt, s leginkább Frank Ignác nevével fémjelzett irányzatot, de számosan megkülönböztették magukat Szász-Schwartz Gusztáv,^[31] vagy a legendássá magasodott Grosschmid Béni munkásságának fő áramlataitól is.^[32] Hősünk

[24] Az iskola szűkebben és tágabban megrajzolható köreire ld.: Vékás, 1918, 76-77.

[25] Magyar Országos Tudósító, 1938. március 5.

[26] Erről tudósítván, a Nemzeti Ujság írta: „Aki Szladits Károly professzort ismeri, az tudja, hogy tanári működésének harmincadik évfordulója alkalmából aligha kaphatott volna kedvezőbb ajándékot, mint legfiatalabb tanítványainak érdekes problémákat felvető és tárgyaló dolgozatait” (Nemzeti Ujság, 1937. november 27. 7. o.).

[27] Sárffy, 1938.

[28] Sárffy, 1938.

[29] Pesti Napló, 1938. március 6. 13. o.

[30] Világhy, 1956(b), 153-155.

[31] Ld.: Hamza, 2001, 1491. Jóllehet Szász-Schwartz munkássága Szladitsra kimutatható hatással volt (Hamza – Sándor, 2013, 47.). Őt „igazi nagy pandekta-jogásznak” nevezte, s a római magánjogra vonatkozó alapvetésével teljesen egyetértett.

[32] Szladits Károly Grosschmid Bényt egyenesen mesterének tekintette (Hamza – Sándor, 2014, 47.).

ilyen körülmények között indult el ígéretes tudományos pályáján, s első lépéteit igazítva rögtön önálló és saját irányt jelölt ki magának. Irodalmi munkásságáról hevenyészett leltárt készíteni igencsak nehéz és „fáradtságos” feladat. Majdani életrajzírója tudománytörténeti megalapozottsággal is csak hosszú évek áldozatos munkájával vállalkozhat erre a siker reményében.^[33] A jeles tudós életműve gazdag irodalmi termése fölött szemlét tartó szerzők, miközben valamennyien a legnagyobb elismeréssel méltatták Szladits Károly tudományos teljesítményét, abban nem tudtak megegyezni, hogy melyik munkájára, kötetére aggasszák a „megkerülhetetlen mestermű” *epitethon ornansát*.

Nizsalovszky Endre voksát az öt kiadást megélt „Vázlatára...” tette. S bár elismerően szölt a Grosschmid nagy műve újbóli kiadásához^[34] írt, illetve íratott két kötetre rugó glosszák gyűjteményéről, a mérleg nyelve nála mégis a „Vázlat...” felé billent, mert – miként állította – abban „... a magyar magánjog tárgykörén belül nem maradt kérdés, amelyhez a tudományos vagy gyakorlati igényvel hozzászólni kívánó a megoldás alapvetését... meg ne találta volna”.^[35]

Vékás Lajos akadémikus, aki az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara alapításának megünneplésére rendezett nyitókonferencián, 2017 februárjában előadásának alanyául és tárgyául Szladits Károlyt és magánjogi iskoláját választotta, úgy vélekedett, hogy az iskolateremtő professzor „tudományos pályájának csúcса, „*magnum opusa*” az általa szerkesztett, s részben általa írt *hatkötetes magánjogi kézikönyv*. Ez a munka – amint azt külön is aláhúzta – a magyar polgári magánjog legjelentősebb tudományos igényű összefoglalása,^[36] amelynek általános részében Szladits Károly három évtized katedrán eltöltött municiójával a maga teljességében bonthatta ki a stúdiumára vonatkozó nézeteit. Elhatárolódott a jog és gazdaság viszonyrendszerét illetően a leegyszerűsítő vulgár- vagy nem is csak vulgármarxista tételektől, de vitába szállt e tárgyban magával Stamm-lerrel is. Vallotta, hogy a civiljog XX. századi metamorfózisa, a növekvő „közületi ellenőrzés és irányítás” dacára, s annak ellenére, érhető, nem hozhat érdemi áttörést. Mind ezek ellenére ugyanis „a magánjog... mindig szükségképpen individualista jogrend marad, mert hiszen célja a magánérdekek összeütközésének igazságos kiegyenlítése”.^[37]

[33] E tételünk még akkor is helyénvaló lehet, ha figyelembe vesszük a Szladits Károly munkásságát rövidebben, vagy akár részletesebben taglaló legutóbbi írásokat. Ld. erre: Vékás, 2007, 1563.; Vékás, 2018; Hamza – Sándor, 2014.

[34] Grosschmid, 1932-1933.

[35] A kitűnő pályatárs, aki 1943-ban hősiünetől átvette a magánjog oktatását, elődje háború utáni munkásságát mérlegre téve két, az Akadémián elhangzott előadásáról is elismerően nyilatkozott. Úgy vélte, hogy azok közül különösen a második, amelyben az erkölcsi elvek bírói gyakorlatban való érvényesüléséről értekezett, Szladits professzor életművében „kiemelkedő... zárókövet” jelentett (Nizsalovszky, 1956, 271-272.).

[36] Szladits, 1941.

[37] Idézi: Vékás, 2018, 76.

Hamza Gábor professzor Szladits életművének gazdag termését láttatva nem a „*magnum opus*” megcímkézésével foglalatostkodott, hanem rögtön sorba állította azokat a műveket, amelyekkel szerzőnk örökre beírta nevét a magyar jogtudomány történetébe.^[38] Ám ezek említésén túl az iskolateremtő professzor hazai és nemzetközi sikereinek titkát kutatva azt emelte ki, hogy benne megvolt a tudósi rendszerező képesség, a fogalomalkotás talentuma, s az az írásművészet, amellyel közérthetővé tette a legbonyolultabb tudományos tételeket is.

Szladits Károly tudományos „életeredményeinek” számbavételekor a jogtörténésznek, esetünkben e sorok írójának, megbocsátható tán, hogy a tudós professzor munkásságából egyik nagy hatású – ám kitüntetetten a jogtörténelem számára eső – írására, s annak mostanáig érvényes megállapításaira külön is felhívja a figyelmet.^[39] Az Illés József tanári működésének 40. évfordulója alkalmából megjelentetett emlékkönyvbe írt, s *A magyar magánjog jellegváltozásai az utolsó száz év alatt (1840-1940)*^[40] címen napvilágot látott tanulmányában szerzőnk azt emelte ki, hogy az általa vizsgált korszakban e jogterület fejlődésére elsősorban külföldi hatások nyomták rá a bélyeget, ám a hazai judikatúrának köszönhetően ez a magyar jogrendszer egységét nem bontotta meg. Erről szólván azt is aláhúzta, hogy ennek a bírói praxisnak tudható be az is, hogy a magyar civiljogban már a XIX. század utolsó harmadától érzékelhetően jelen volt a „szociálisabbá válás” tendenciája, nem különben a méltányosság és a gyengébb fél védelmének gyakorlata.^[41] „A magyar bíróság – állította ki a magyar bírák legjavának múlt századi végbizonyítványát a nagy magánjogász – ilyképp jogos büszkeséggel tekinthet vissza az elmúlt száz évre; mert e nehéz időben fokozott eredménnyel szolgálta azt a jogfejlesztő hivatást, melyet Werbőczy tűzött ki részére feladatul, midőn a II. rész 6. címében hazai jogunk forrásai között az országgyűlési decretumok és a királyi privilégiumok mellé, velük egy sorba helyezi az ország rendes bíráinak döntéseit.”^[42]

[38] Hamza – Sándor, 2014, 48.

[39] Tudománytörténeti szempontokra fókuszáló írásunkban ezért most eltekinthetünk attól, hogy részletezzük hősünknek a napi politikával való – nem minden konfliktus és következmény nélküli – találkozásait. Ld. erre: Vékás, 2018, 74-75.; Hamza – Sándor, 2014, 46.; Takács, 2018, 97-104.

[40] Ld. erre: Eckhart – Degré, 1942, 492-495.

[41] Eckhart – Degré, 1942, 493-494.

[42] Eckhart – Degré, 1942, 495.

IRODALOMJEGYZÉK

- A Magyar Jogászegylet szegedi vándorgyűlésére... In: *Jogtudományi Közlöny*. 1947/13-14. sz.
- Az Országos Magyar Kir. Statisztikai Hivatal (1892): *Magyarország tisztii cím- és névtára*. Pesti Könyvnyomda-Részvény-Társaság, Budapest.
- Budapesti Közlöny. 1916/14. sz.
- Echart Ferenc – Degré Alajos (szerk.) (1942): *Emlékkönyv Dr. Viski Illés József tanári működésének 40. évfordulójára*. ELTE, Budapest.
- Grosschmid Béni (1932-1933): *Fejezetek kötelmi jogunk köréből. I-II. kötet. 2. kiadás*. Grill, Budapest.
- Hamza Gábor – Sándor István (2014): Szladits Károly (1871-1956). In: Hamza Gábor – Siklósi Iván (szerk.): *Magyar Jogtudósok. 4. kötet*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Hamza Gábor (2001): Szász-Schwarz Gusztáv és az európai magánjogtudomány. In: *Magyar Tudomány*. 2007/12. sz.
- Hivatalos. Promotio sab auspiciis Regis. In: *Religio*. 1893/2. félév, 6. sz.
- Hivatalos Közlöny. 1908. XVI. évf./2. sz.
- Igazságügyi Közlöny. 1895/14. sz.
- Igazságügyi Közlöny. 1898/11. sz.
- Katona Mór (1895): Dologi és kötelmi jog. In: *Jogtudományi Közlöny*. 1895/45. sz.
- Két egyetemi tanszék jelöltjei. In: *Pesti Napló*. 1917. február 4-i sz.
- Mádl Ferenc (1960): Magyarország első polgári törvénykönyve – az 1959. évi IV. törvény a polgári jogi kodifikáció tükrében. In: *Az MTA Társadalmi-történelmi Tudományok Osztályának Közleményei*.
- Nizsalovszky Endre (1956): Szladits Károly 1871-1956. In: *Magyar Tudomány*. 1956/4-6. sz.
- Nyulászki János (1938): Szladits Károly jubileuma. In: *Pesti Napló*. 1938. március 6-i sz.
- Promotio sub auspiciis regis. In: *Pesti Hírlap*. 1895. október 13-i sz.
- Sárffy Andor (1938): Szladits Károly. In: *Budapesti Hírlap*. 1938. március 6-i sz.
- Szladits Károly (1895): Dologi és kötelmi jog. In: *Jogtudományi Közlöny*. 1895/30. sz.
- Szladits Károly (főszerk.) (1941): *Magyar Magánjog, 1938-1941*. 1-6. kötet. Grill, Budapest.
- Szladits Károly tanári jubileuma. In: *Nemzeti Ujság*. 1937. november 27-i sz.
- Szladits Károly ünneplése. In: *Magyar Országos Tudósító*. 1938. március 5-i sz.
- Takács Péter (1920): „Most már nincs magánjog, nincs közjog, szüntessék be az előadásokat”. Szladits Károly tanúvallomása a népbiztosok perében. In: *Jogtörténelmi Szemle*. 2018/3-4. sz.
- Vékás Lajos (2007): Új irányok a magánjogtudományban. In: *Magyar Tudomány*. 2007/12. sz.
- Vékás Lajos (2018): Szladits Károly és magánjogi iskolája. In: *Jogtudományi Közlöny*. 2018/2. sz.
- Világhy Miklós (1956(a)): Szladits Károly 1871-1956. In: *Jogtudományi Közlöny*. 1956/9. sz.
- Világhy Miklós (1956(b)): Szladits Károly 1871-1956 (Búcsúbeszéd Szladits Károly ravalánál). In: *MTA Filozófiai és Történettudományok Osztályának Közleményei*. VIII. k. 1956-1958. 2. sz.
- x-y (1895): „Sub auspiciis Regis.” A Tudomány-Egyetem ünnepe. In: *Pesti Napló*. 1895. október 12-i sz.

•
Bihari Mihály beszédet mond a professor emeritus cím átvételekor a Széchenyi István Egyetem aulájában.